

Мукачівський державний університет
Факультет туризму і готельно-ресторанного бізнесу
Кафедра туризму і географії

Дипломна робота

магістра

на тему:

**«КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ТУРИСТИЧНОГО РЕГІОНУ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи Тм – 2
спеціальності 242 «Туризм»

Філеп А.Й.

Керівник: доц., к.е.н. Дем'ян Я.Ю.

Рецензент: проф. д.е.н. Черничко Т.В.

Мукачево – 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО РЕГІОНУ	6
1.1. Сутність та ознаки інвестиційної привабливості території.....	6
1.2. Методичні підходи до визначення інвестиційної привабливості регіонів.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	24
2.1. Оцінка інвестиційної привабливості України.....	24
2.2. Інвестиційні можливості туристичної сфери України.....	41
2.3. Інвестування розвитку туристичної сфери в Закарпатській області...	51
РОЗДІЛ 3 СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	70
3.1. Проблеми залучення іноземних інвестицій в туристичну галузь України.....	70
3.2. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості туристичного регіону.....	77
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94
ДОДАТКИ.....	104

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Перехід до ринкових відносин в Україні спричинив значну розмежованість регіонів за рівнем соціального та економічного розвитку, екологічного стану. Після вступу України до Світової організації торгівлі регіони мають остаточно сформувати свою спеціалізацію і зайняти відповідне місце у міжрегіональному поділі праці. Одним із визначальних факторів у даному процесі є інвестиційна привабливість регіонів, яка враховує виробничий, економічний, природний потенціал регіону та сприяє залученню додаткових інвестицій.

В умовах глобалізації та інтеграції України у світовий простір постає питання формування власних конкурентних переваг на основі наявного потенціалу природних, людських, фінансових, капітальних ресурсів та їх ефективного використання. В Україні однією з пріоритетних галузей, яка може стати її конкурентною перевагою, є туризм. Водночас, наявність значного природного потенціалу туристичної галузі в українській економіці не доповнюється адекватною системою забезпечення її розвитку та ефективного функціонування. Ресурси не використовуються належним чином через низький рівень розвитку інфраструктури, особливо транспортної; якість готельних послуг не відповідає вимогам міжнародних стандартів; високі ціни не адекватні низькому рівню сервісу та асортименту туристичних послуг; розвиваються переважно виїзний і внутрішній туризм.

Основною причиною зазначених недоліків є дефіцит коштів, необхідних для розвитку туристичної галузі. Саме тому актуальною для України є проблема залучення інвестицій, які необхідні для модернізації, впровадження нових технологій у туристичну галузь, зростання валютних надходжень, збільшення робочих місць, підвищення рівня життя населення. Першочергове значення проблеми притоку інвестицій для розвитку туристичної галузі посилює необхідність дослідження позитивного досвіду активізації інвестиційної діяльності підприємств у країнах світу, пошук нових форм

організації та управління туристичною діяльністю, посилення інноваційного характеру інвестицій в туризмі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інвестиційного забезпечення розвитку висвітлюються вітчизняними економістами, такими як: Ю. Бажал, В. Беседін, З. Варналій, Т. Вахненко, О. Гаврилюк, А. Галицький, В. Геєць, О. Гонта, А. Гриценко, Б. Губський, В. Зимовець, Н. Ковтун, В. Корнєєв, М. Крачило, М. Крупка, П. Курмаєв, О. Махмудов, А. Музиченко, В. Осецький, Б. Панасюк, В. Савченко, В. Семиноженко, М. Скрипниченко, Д. Стеченко, О. Удалих, В. Шевчук Л. Федулова, А. Чухно та інші. Вагомий внесок у вивчення економічної ефективності і організації в галузі туризму здійснили Г. Алєйнікова, І. Балабанов, А. Гайдук, В. Герасименко, В. Гуляєв, М. Долішній, Л. Дядечко, А. Здоров, В. Квартальнов, М. Мальська, Н. Фоменко, В. Худо, А. Чудновський, В. Янкевич та ін.

Сучасним дослідженням регіонального розвитку присвячені роботи М. Барановського, В. Геєця, М. Дацишина, Ф. Заставного, О. Кириченка, С. Коломийчука, С. Науменкова, Ю. Макогона, Ю. Пахомова, А. Поддєрьогіна, В. Соловйова, О. Топчієва, В. Трегобчука, Л. Хомича, М. Пашути, Л. Федулової та інших науковців. Основна увага в них приділяється окремим питанням регіонального розвитку.

Проблема оцінки інвестиційної привабливості туристичних регіонів на сьогоднішній день є досить актуальною, але в сучасних умовах розвитку в Україні відсутня єдина, загальновизнана та законодавчо затверджена методика оцінки такої інвестиційної привабливості, що є суттєвою перепорою для регіонального розвитку та притоку іноземних інвестицій.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є дослідження стану інвестиційної привабливості регіону, визначення основних об'єктів інвестування, виокремлення методики оцінки інвестиційної привабливості регіону, оцінювання інвестиційної привабливості на засадах аналізу динаміки інвестування та розвитку туристичної сфери України.

Реалізація мети роботи зумовила необхідність розв'язання таких **завдань**:

1. Вивчення сутності та ознак інвестиційної привабливості території. При цьому основна увага має бути зорієнтована на те, що залучення коштів у формі інвестицій є дієвим засобом розвитку економіки будь-якої країни та окремого підприємства.

2. Ідентифікація методичних підходів до визначення інвестиційної привабливості регіонів.

3. Оцінка інвестиційної привабливості України.

4. Аналіз інвестиційних можливостей туристичної сфери України.

5. Вивчення тенденцій та особливостей щодо інвестування туристичної індустрії України та Закарпатської області.

6. Вивчення стану та перспектив залучення інвестицій в економіку України.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість туристичної галузі в регіоні.

Предметом дослідження є наукові та практичні засади активізації процесів інвестування в туристичній галузі.

Методологічна база дослідження. Під час проведення дослідження використовувались загальнонаукові методи теоретичного узагальнення і порівняння, критичного аналізу, системний та комплексний підхід до оцінки інвестиційної привабливості регіонів.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і закордонних вчених, періодичні публікації науково-дослідних установ, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, ресурси Інтернет.

Практична цінність дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у межах формування парадигми підвищення інвестиційної привабливості території.

Структура дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних основ інвестиційної привабливості дає змогу визначити її як сукупність об'єктивних та суб'єктивних факторів, покликаних створити передумови для розширеного відтворення продуктивних сил туристичної сфери, її науково-технічного розвитку через активну інвестиційну діяльність.

Проведений аналіз методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості різних рівнів економічної системи показав, що напрацювання в цій сфері чималі. Однак багато з методів дуже спеціалізовані і не враховують у повному обсязі особливостей характеристики інвестиційної привабливості різних рівнів економічної системи: країни, галузей, регіонів, підприємств та інвестиційних проектів – та не забезпечують інтегрованої оцінки агрегованого змісту інвестиційної привабливості. Розглянуті методичні розробки між собою мало узгоджені, мають різну методологічну базу, що ускладнює їх комплексне використання для реалізації методологічної моделі вибору об'єкту інвестування та оцінки його інвестиційної привабливості. На це вказують багато дослідників. Сучасна методологія оцінювання інвестиційної привабливості далеко не досконала і вимагає оптимізації переліку напрямів і показників аналізу; кращого поєднання ретроспективних та перспективних (прогностичних) оцінок; кількісного обчислення якісних характеристик показників; адекватного відображення в показниках інтересів різних інвесторів та їх груп.

Процес оцінювання інвестиційної привабливості туристичного регіону більшість науковців пропонують здійснювати у такій послідовності: 1) оцінювання існуючої туристичної привабливості регіону, визначивши та обґрунтувавши перелік показників, які впливають на туристичну привабливість регіону (рівень загальноекономічного розвитку регіону, рівень туристично-рекреаційного потенціалу, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, демографічна характеристика регіону, рівень екологічних та криміногенних ризиків, політична стабільність, рівень розвитку ринкових відносин); 2)

формування переліку заходів щодо підвищення туристичної привабливості регіону (підвищення привабливості природних туристичних ресурсів, здійснення реконструкції та модернізації матеріально-технічної бази туризму, покращення якості довкілля в межах туристичних територій, розвиток туристичної інфраструктури, належне інформаційне забезпечення та рекламування туризму, стимулювання розвитку суміжних з туризмом галузей економіки регіону); 3) проведення маркетингових досліджень з метою прогнозування попиту на послуги туристичних підприємств; 4) оцінювання потенціалу та економічної ефективності функціонування туристичних підприємств регіону; 5) економічне оцінювання ефективності інвестування туристичного комплексу.

Україна, зі значним рекреаційним потенціалом, сприятливими природними та кліматичними умовами, необхідною для обслуговування рекреаційної галузі інфраструктурою є дуже перспективним регіоном. Привабливою для інвестування і Західна Україна, зокрема Львівська, Івано-Франківська, Волинська, Закарпатська області, що межують з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Західна Україна відрізняється від інших регіонів країни вигідним транспортно-географічним положенням. Збільшення потоку іноземних туристів сприяє розвитку туристично-рекреаційних комплексів України.

Успішний розвиток туристичної галузі неможливий без активного впливу держави на умови її функціонування. Участь держави полягає у: зниженні ціни інвестицій у туристичні проекти, що включає позики за вигідними відсотками, встановленні податкових пільг, захисті від подвійного оподаткування; продажі, оренді землі або об'єктів інфраструктури за ціною, нижчою ринкової; прямих субсидіях, наданні гарантій на інвестиції з метою залучення іноземних інвесторів. Вибір варіанту управління інвестиціями в індустрії туризму залежить від специфіки економічного розвитку країни.

Уряд України повинен чітко визначити пріоритети інвестиційної діяльності суб'єктів туристичної індустрії, а для цього доцільно визначити

інструменти та важелі державного регулювання, які він буде застосовувати. Передусім необхідно стимулювати фінансово-кредитні важелі, які будуть спрямовані на створення сприятливого кредитного середовища; фіскальні важелі, які будуть передбачати оптимальну кількість податків для підприємств рекреаційно-туристичного комплексу; соціально-психологічні важелі, які б формували імідж України як держави, сприятливої для рекреації та туризму.

Для підвищення рівня туристичної привабливості регіону ефективними будуть інвестиційні вкладення у такі заходи: підвищення привабливості природних туристичних ресурсів та історико-культурних пам'яток; залучення інвестицій для створення внутрішньої пропозиції адекватної зовнішньому попиту на основі приведення матеріально-технічних ресурсів у відповідність з міжнародними нормами обслуговування туристів та ліквідації диспропорції між світовими стандартами і наявним туристичним та матеріально-технічним потенціалом України; апробацію та адаптацію міжнародного досвіду щодо ефективних методик управління, організації праці і надання послуг в рекреаційному господарстві з метою підвищення гнучкості та адаптивності туристичної пропозиції країни до кон'юнктури світового ринку; ліквідацію диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів країни за рахунок прямих та опосередкованих можливостей міжнародного туризму; залучення валютних коштів у місцеві та державний бюджет за рахунок експорту туристичних послуг на основі оптимального використання ресурсного потенціалу регіонів з урахуванням стратегії їх перспективного розвитку із забезпеченням балансу державних та місцевих інтересів.

Запропоновані нами заходи підвищення іноземного інвестування в туристично-рекреаційному секторі регіону, не лише збільшать обсяги інвестування у сферу туризму і діяльності курортів, але і позитивно вплинуть на: збереження і раціональне використання цінних туристичних ресурсів регіону, забезпечення їх доступності для всіх категорій населення; збільшення туристичних потоків; впорядкування туристично-рекреаційних територій; формування сприятливого туристичного іміджу; зростання кількості робочих

місць та якості життя населення; надходжень до бюджетів усіх рівнів; створення нових туристичних продуктів; розвиток туристичної інфраструктури; поліпшення умов та якості життя сільського населення; вирішення соціально-економічних проблем сільських територій; корегування туристичних пропозицій в залежності від потреб ринку; вивчення досвіду розвитку туристичної сфери на прикладі інших регіонів України та країн світу; виховання у молоді почуття патріотизму, любові до рідного краю; розробка наукового обґрунтування на створення об'єкту природно-заповідного фонду – регіонального ландшафтного парку, як основи для формування транскордонних територій в області, та як майбутнього осердя охорони природної і культурної спадщини та туристично-рекреаційного розвитку регіону.

Галузева специфіка діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання зумовлює необхідність використання відповідно обґрунтованого методичного підходу до оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання туристичної галузі. Тому, на наш погляд, доцільно обґрунтувати комплексну методику оцінки інвестиційної привабливості регіону залежно від виду їх діяльності, з урахуванням основних ризиків галузі, структури витрат та особливостей формування прибутку туристичних та суміжних з ними підприємств. Даний напрям характеризується важливим теоретичним і прикладним значенням та представляє вагому цінність для проведення подальших наукових досліджень у рамках даної проблематики для забезпечення достовірної комплексної оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання різних галузей національної економіки.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>